

Kapitel 16. Naturpleje

16.1. Indledning

16.2. Pleje af privatejede fredede arealer

16.3. Pleje af privatejede fortidsminder

16.4. Pleje af statsejede, fredede arealer og –fortidsminder

16.5. Pleje af beskyttede naturtyper og fortidsminder ejet af amtskommuner og kommuner

16. 1. Indledning

Baggrund for pleje

Såfremt den jordbrugsmæssige udnyttelse i form af græsning eller høslet ophører på halvkulturarealer som hede, strandeng, ferskeng eller overdrev, vil de over varierende tidsrum skifte karakter. Den lysåbne vegetation vil gradvis forsvinde i takt med, at arealerne går over i tagrør eller gror til.

En sådan udvikling vil på sigt indebære, at en række af de efter lovens § 3 beskyttede naturtyper forsvinder, således at den biologiske diversitet formindskes, og landskabets karakter ændres.

Plejebestemmelser i fredninger

I de yngre fredninger er der indføjet hjemmel for fredningsmyndighederne til at gennemføre pleje. Dette er imidlertid ikke tilstrækkeligt til at afhjælpe de omfattende plejeproblemer. Dels mangler denne hjemmel i de fleste ældre fredninger, dels er der store arealer af naturtyper, beskyttet efter § 3, der ikke er fredet.

Plejepligt og plejeadgang

Der er derfor i lovens § 52, stk. 2, medtaget bestemmelser om plejepligt for de kommunale myndigheder, der ejer arealer med naturtyper beskyttet efter § 3, samt en hjemmel for miljøministeren til at fastsætte regler om pleje af fredede arealer til supplerende af de fastsatte fredningsbestemmelser. Endelig er der medtaget en særlig hjemmel for miljøministeren til at fastsætte regler om pleje af fortidsminder.

16.2. Pleje af privatejede fredede arealer

Nypleje- og tilsynsbekendtgørelse

Der er efter lovens § 52 udstedt bekendtgørelse nr. 551 af 22. Juni 1992 om pleje af fredede arealer og fortidsminder samt om tilsyn.

Amtsrådets plejeadgang

Efter bekendtgørelsen kan amtsrådet gennemføre pleje foranstaltninger på privatejede fredede arealer, når det tjener til opnåelse af formålet med fredningen og ikke strider mod fredningsbestemmelserne. Plejen skal udføres, så den ikke medfører udgift eller væsentlige gener eller tab for ejer eller bruger.

Det bemærkes, at spørgsmålet om tab eller gener for de fredede arealers vedkommende må vurderes i forhold til fredningens formål og arealernes tilstand ved fredningens gennemførelse og således ikke i forhold til en senere tilstand, som på grund af efterfølgende tilgroning eller anden udvikling af

naturlilstanden ikke svarer til den tilstand, der var ved fredningen. Tab ved ikke at opnå en yderligere tilvækst på træer og lignende, der skal fældes som led i plejen, kan således ikke anses for relevant. Hvor der er uenighed om plejeforanstaltningernes betydning for arealernes brugsværdi, vil spørgsmålet i de fleste tilfælde kunne løses ved, at amtsrådet med ejeren aftaler, at der bibeholdes en vis bevoksning på dele af arealet.

Forudgående plejeplan

Amtsrådet skal udarbejde en plejeplan, der omfatter hele eller nærmere afgrænsede dele af det fredede areal.

Plejeplanen skal indeholde en beskrivelse af den naturlilstand, der ønskes opretholdt eller genskabt og beskrive de påtænkte foranstaltninger.

Plejeplanen skal sendes til ejere og brugere af arealerne til orientering. Amtets oplysningspligt over for brugere må anses for opfyldt, når amtet har sendt plejeplanerne til de brugere, som er amtsrådet bekendt, eller som oplyses af ejendommens ejer. Dette gælder også orienteringen om de konkrete plejeforanstaltninger.

Procedure ved iværksættelse af pleje

Når amtsrådet ønsker at iværksætte plejeplanens konkrete foranstaltninger, skal ejer eller bruger underrettes herom, og om at ejer eller bruger selv kan gennemføre foranstaltningerne inden for en nærmere fastsat frist. Fristen fastsættes under hensyntagen til indgrebets karakter samt muligheden for at indpasse plejen i ejendommens almindelige drift. Såfremt ejer eller bruger selv ønsker at foretage plejen, skal dette meddeles amtsrådet inden 4 uger fra underretningens modtagelse.

Ejer eller bruger kan inden for samme tidsfrist gøre indsigelse mod de varslede plejeforanstaltninger. Såfremt der ikke kan opnås enighed herom, forelægger amtsrådet sagen for fredningsnævnet, der træffer afgørelse om gennemførelse af plejeforanstaltningerne.

16.3. Pleje af privatejede fortidsminder

Reglerne herfor svarer til dem, der er beskrevet ovenfor under afsnit 16.2., bortset fra at der ikke skal udarbejdes plejeplan, og at det i tilfælde af uenighed mellem ejer eller bruger og amtsrådet er amtsrådet og ikke fredningsnævnet, der træffer afgørelse i sagen.

16.4. Pleje af statsejede, fredede arealer og –fortidsminder

Plejemyndigheden for statsejede fredede arealer og -fortidsminder er den statslige myndighed, der ejer arealet. Dette gælder dog ikke for arealer, der er fredet ved bekendtgørelse efter lovens § 5 1, stk. 1. For disse arealer fastsættes plejebestemmelserne efter forhandling med den berørte myndighed og oplyses i bekendtgørelsen.

16.5. Pleje af beskyttede naturtyper og fortidsminder ejet af amtskommuner og kommuner

Plejepligt

Efter lovens § 52, stk. 1, har amtskommuner og kommuner, som ejer ikke fredede arealer, der omfattes af bestemmelserne om beskyttede naturtyper og sten- og jorddiger i lovens § 3 og § 4, stk. i og om fortidsminder i § § 12-13 pligt til at pleje disse. Denne pligt gælder dog ikke for vandløb og søer.

Plejepligten indebærer, at den pågældende myndighed har ansvaret for, at de pågældende områder ikke varigt skifter karakter. Dette opnås ved fra tid til anden at fjerne f.eks. selvsåede træer fra hede- eller engarealer.

Når staten ikke udtrykkelig er nævnt, skyldes det, at det forudsættes, at de statslige arealforvaltende myndigheder løbende træffer de foranstaltninger, som er nødvendige for at holde deres arealer i en rimelig stand. Det bemærkes, at amtskommunerne i forbindelse med udøvelse af tilsynet i medfør af lovens § 73 kan gøre statslige arealforvaltende myndigheder opmærksom på eventuel manglende pleje.